

Эхэ Найхан Нютагаа эд хамта мандуулаар!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1996
ИЮЛИИН
6
Зунай дундахуэ
морин харын 21
СУББОТО
гарагай 7
№126 (19466)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

Мүнөөдөрэй шухала асуудал

Июлиин 6-Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин уласхоорондын үдэр ХҮДӨӨГЭЙ ЗОНИИЕ ХАНГАНАБДИ

хубилалтанууд болоо. Үнгэрхэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, эд бараанай эрьсын хэмжээн 73,8 процент дээшлээ. Яруунын райнодо 106,7, Тарбагатайн—104,4 процент хүрэгэр ургаа. Баргажанай, Баунтын, Хойто-Байгалай ба Хорини райпонуудай үйлэбэрийн дунгууд хараа байса найжарна. Гэхтэй хамта Кабанскын, Захаамнай, Хэжэнгын райпонууд хүнгэлэлтэтэйгөөр урьһаламжын мүнгэ абабашье, эд бараанай эрьсын хэмжээе доошолуулан заңдаа.

1995 оной дунгуудээр республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эмхинүүд хүн зондо 109,8 миллиард түхэригэй эд бараа худалдаа, энэнь 1994 онойхитой сасуулхада, 1,5 дахин ехэ болоо. Гол түлэб хүдөөгэй ажалшадта хилээмэний зүйлнүүд, саахар, талхан, үнэгүй кофдинтерска болон тамхиан зүйлнүүд худалдагдаа, хубсага хунарай хизаарлагдан асортимент, галантерейнэ эд бараан дурадхагдаа. Хэрбээс урдань худалдаа наймаанда архин зүйлнүүд горитой хуби эзэлдэг наа, һүүлэй жэлнүүдтэ 26 процентийн хилээмэ талханай зүйлнүүд эзэлнэ. Эд бараанай эрьсэдэ соёлой, мүн ажаһуудалай хэрэгсэлэй зүйлнүүд хомор болохтой. Тэрэһэлэн барилгын материалнууд хүн зоной дунда эрилтэ ехэтэйшье наа, тэдэниие худалдалын хэмжээн доошолоо. Тодорхойбол, республикын эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмүүд 1995 онын 22,6 миллиард түхэригэй гарзатайгаар түгэсхөө. Ажахын тоосоовой аргаар хүдэлдэг 114 предпритийн 93-иний гарзада оронхой. Өөһэдүн эрьсын мүнгэ зорин дутагдал 27 миллиард түхэригтэ хүрөө. Энэмай ажал ябуулгынгаа хэмжээе доошолуулан, хүн зоной худалдан абаха эд бараанай олон янзануудые хизаарлаһан нэгэ шалтагаамнай болоно. Аймагуудай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмүүдхэ Баргажанай райпо ба Мухар-Шэбэрэй райпотребсоюз оһһэдөө мэдээд эд бараанай эрьсэдэ хэрэглэхэ мүнгэ зоритэй юм. Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин үйлэбэрийн ажал ябуулгын гол янзань хадаа хилээмэ барилга болоно. Теэд жэл ерэхэ бүри шотаг шотагуудтаа хилээмэ барилгын хэмжээн доошолно. Пекаршинууд оройдоол 25-30 процент ажалай бүтээсэ туйлана. Тэрэһэлэн нэриун унда, колбаса үйлэбэрийн хэмжээн эрид доошолно.

Гэхэ зуура эд хэрэглэгшэдэй кооперациин предпритинуудай хүдэлмэриие найжаруула зорилготойгоор продукциянь үнэ сэнгые доошолуулан һайн жэһэнүүд Росси гүрэцтэ бии. Олон областинуудай шотагай өөһэдүн хүтэлбэрийн зургаанууд тэдэниие налогһоо сүлөөддэг, тэдхэмжын мүнгэ зорезэр туһалдаг байна.

1996 ондо Буряад Республикын Правительствын ба Буркоопсоюзай хоорондоо хэлсээ баталһанай ёһоор аймагуудай захиргаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй эмхинүүдтэй хэлсэлнүүдые баталхыень, урьһаламжын мүнгэ зорой үгэхыень, бусад хүнгэлэлтэнүүдые олгохыень дурадхагдаа.

Түгэсхэлдэнь манай бүлгэмэй һайн хүдэлдэг коллективүүдые нэрлэбэл, Баргажанай, Яруунын, Тарбагатайн райпонууд болоно. Мэргэжэлэйнгээ һайндэртэй дашарамдуулан, манай албанда үнэн шударгыгаар хүдэлдэг З. Д. Баинова, Г. Х. Хаптахаев, О. М. Мулонова, Н. Ф. Чистякова гэгшэдые онсолон тэмдэглэмээр.

Буряадай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдые мэргэжэлэйнгээ һайндэроор халуунаар амаршалаад, булалдатнай энхэ тайбаниие, зол жаргал хүсэнбэ.

А. БЛЯХЕР,
Буркоопсоюзай правлениин
түрүүлэгшэ.

БОРИС НИКОЛАЕВИЧ ЕЛЬЦИН РОССИН ФЕДЕРАЦИИН ПРЕЗИДЕНТЭЭР ХОЁРДОХЁО ҺУНГАГДАБА

Россин Федерациин Түбэй һунгуулин комиссиин мэдээсэһэнэй ёһоор, Россин Президентын һунгалтын хоёрдохи шатын дунгуудээр Борис Николаевич Ельцин хоёрдохи болзорто Россин Федерациин Президентээр һунгагдаба.

Даб дээрэхи дунгууд ийм бэһэнэ: Борис Николаевич Ельцинэй түлөө бүхы һунгагшадай 53,7 процент, харин Геннадий Андреевич Зюгановай түлөө 40,4 процент һунгагшад дуугаа үгөө. Тиэхэдэ 5 процент һунгагшад эдэ хоёрой кандидатурануудые буруулаһан байна.

Россин Федерациин Президентын һунгалтын хоёрдохи шатын эсэсэй дунгууд ойрын үдэрнүүдтэ толилогдохо.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ДЕПУТАДУУД ТОДОРОО

Онохойн һунгуугийн 12-дохи ба Зареченскэ 62-дохи округуудһаа Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатуудые һунгалтын дунгууд элирбэ.

Зареченскэ һунгуулин 62-дохи округто 7319 эрхэтэн һунгалтада хабаадана, депутатта кандидатуудаар дэбжүүлэгдэһэн В. А. Шаповаловай түлөө - 2677, И.В. Михалёвой түлөө 4068 хүн дуугаа үгөө.

Онохойн һунгуулин 12-дохи округто һунгалтада

хабаадһан 8249 һунгагшын 2318-ниинь А. П. Гулинай, 5149-ниинь А. П. Цымбалюгай түлөө дуугаа үгэбэ.

Тиин Зареченскэ һунгуулин 62-дохи округһоо "Технопарк" акционернэ бүлгэмэй генеральна директор Игорь Васильевич Михалёв, һунгуулин Онохойн 12-дохи округһоо Загарайн районой өөһэдүн хүтэлбэрийн захиргаанай гулваа Андрей Павлович Цымбалюк Буряад Республикын Арадай Хуралай депутатуудаар һунгагдаа.

НАНА НАНДА ХҮРЭМӨӨР ҮНГЭРГЭГДӨӨ

МУХАР-ШЭБЭР. (Телефоноор абтаба.) Аймагай хүн зон шоллин 3-да үнгэргэгдэһэн Россин Федерациин Президентын һунгалтын хоёрдохи шатада яһала эдэбхитэйгээр хабаадаба. һунгалтын дунгоор абажа харахада, Президентгэ кандидат Геннадий Зюгановай түлөө аймагай 6916 хүн гэхэ гү, али һунгалтада хабаадагшадай 58,78 процентинь дуугаа үгөө. Харин Борис Ельциндэ 4394 һунгагша (37,33 процентг) дуугаа үгэһэн байха юм.

Таряанай ажахинуудай Барай нэгэдэлэй гэнүүд ба энэ шотагай зон хоёрдохи шатын һунгалтын үедэ ехэ эдэбхи үүсхэлтэй байгаа гэжэ онсолон тэмдэглэхээр. Бар шотагай һунгалтада хабаадаха эрхэтэй 275 хүнэй 80 процентинь дуугаа үгөө.

Боом шотагай ажалай болон дайнай ветеран Дашибалбар Дашиев залуу фермер Жаргал Гомбожапов хоёр үглоонэй найман сагта һунгалтын участогта ерэхэ, эрхэтэ уялгануудаа бэсүүллэн байха юм.

Аймагай бэлэ шотаг нутганууда һунгалта яһала наһанада хүрэмөөр үнгэргэгдөө гэжэ хэлэхэ дүүрэн үндэһэн бии.

В. ШИРДАРМАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

ТОБШООР

Экономист мэргэжэлтэдые һургажа гаргаһанһаань хойшо 20 жэлэй ойн хүндэлдэ һуралсаалай ажал ябуулга эмхидхэлгые нарижуулхын тула Буряад Республикын валютын жасаһаа 90 миллион түхэриг Зүүн Сибирин гүрэнэй технологическа университетэй инженерно-экономическа факультетгэ таһалжа үгэбэ.

Захаамнай аймагай Санагын дасан болон Буддын шажанай соёл хүгжөөлгэдэ туһаламжа үзүүлхын тула республикын Президентын ноосе жасаһаа 5 миллион түхэриг һомологдоһон байна.

Буряад Республикын
Президентын ба
Правительствын хэблэлэй
албан.

Буряад Республикын Арадай Хуралда

ХҮДӨӨ АЖАХЫГАА НЭРГЭЭХЭ ГЭБЭЛ

БУРЯАД ороноймнай хүдөө ажыхыда боложо байһан хубилалтануудыг хамтадхан, бүри мүнэн ябуулхын тулоо, нэн түрүүн, хүдөө ажыхын үйлдбэринүүдэй олон шэглэлые, үйлдбэрийн хэрэгсэлүүдэй, газар болон бусад элдэб түхэлэй зоорин мүнөөнэй байдалые, АПК-гай техникотехнологическа хангалгые, дэлгүүрэй харилсаанай онсо шэнжэнүүдые болон бусад үзэгдэлүүдые хараадаа абаха ёһотойбди.

Хүдөө ажыхыда хубилалтануудыг эхилхэдэ, гол түлэб газараа, хамтынгаа ажыхынуудай зоорие т ү л б р и г ү й г о о р хүдэлмэришэдтөө ба бээ даанги ажыхы болон коллективүүдтэ дамжуулан үгэхэ гэхэн шэглэлтэй байгаа бэлэй. Гэхэтэй хамта газараа хубан абахадаа, үнэн зүбөөр, хүгшэн залуу гэдэнгүй бүхы зондоо, аймаг соо байһан дунда зэргын хэмжээгээр, талалан үгэхэн байна. Эдэ бүгдэ хэмжээ ябууланууд үшоо тэрэ үеын РСФСР-эй "Газарай реформо тухай", "Хүдөө нотагуудай социальна хүгжэлтэ тухай", "Таряанай (фермерскэ) ажыхынууд тухай" 1990 ондо абһан Хуулинууд дээрэ, мүн тиихэдэ 1991 ондо баталагдаһан "Газарай түлбэри тухай" Хуули дээрэ үндэһэлһэн байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Эдэл Хуулинуудһаа уламжалан, "Буряадай АССР-тэ газарай харилсаануудыг гуримшуулаха тухай", "РСФСР-эй Хуулие хэрэглэхэ гурим тухай", "Буряад Республика харьяата газар дээрэ" "Газарай реформо" бэсүүхэ тухай" болон бэшэнь Хуулинууд үшөө хэрэгсэлтэ ёһотой абһан.

Үшоо хуушан Конституцигай зохилдуулан абһан эдэ Хуулинуудыг бэсүүхэ хэрэгтэ гүрэнэй туһаламжа, гүрэнһөө хангалта заабол байха ёһотой гэжэ тэрэ үедэ хараалагдаһан байһаа. Тэд мүнөө гүрэнэй талаһаа ямарынь туһаламжын үшэ болоһоод байхада, эдэ бүгдэ Хуулинууд ямарынь хүсэгүй, эрхэгүй болоһоод байна ха юм.

Тиимэһээ АПК-гай хүгжэлтын замтатиха, тэрээндэ нүлөөлхэ нэнэ хуулинууд ямар хэрэгтэй байһыень баран ойлгоһоо ёһотой.

Росси гүрэндэмнай мүнөөнь бэлотор Газарай кодекс үгы. Газар уһанай тон арсадаатай харилсаануудыг гуримшуулаха энэ шухала Хуулие Гүрэнэй Дүүмэ хэдынь дахин зүблэн хэлсэнэб даа. Тэд Правительстватай үгсөө ойлгоһоогүй дээрһээ тэрэнь баталан абажа шаданагүй.

Гүрэнэй Дүүмин хүдөө ажыхын үйлдбэридэ хабаатанай депутатуудай фракциин үндэ бэлдэлһэн, оло дахин регионуудта зүблэн хэлсэгдэлһэн, дурадхалнуудыг бүридүүлһэн "Агр о н р о м ы ш л е н н а

үйлдбэриг гүрэнэй зүгһөө гуримшуулан хүтэлхэ тухай" Россин Федерациин Хуулин проект. Дүүмин үзэмжэдэ үгтэбэшье, мүнөө бэлотор зүбшэгдэнгүй. Гол шалтаганынь — мүнөөнэй дутагдал. Гэбэшье Хуулин проект бии, тэрэн тухай олохон депутатууд Дүүмэдэ асуудал табижал байдаг.

Хүдөө ажыхын хүгжэлтэдэ, экономика байдалынь найжаруулаха хэрэгтэ энэ Хуулин ямар ехэ нүлөөтэй байһыень хараада абан, манай республикын Арадай Хуралай Экономика политика талар хорооной үүсхэлээр тус проектыг үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ зорилготойгоор парламентска шагналга үнгэрһэн хабар эмхидхэгдэлһэн байһаа. Энээн тухай олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлүүд, мүн "Буряад үнэн" газетшы мэдээсэл нэн. Энэ шагналгада Арадай Хуралай депутатууд, эрдэмтэд, Хүдөө ажыхын министерствын мэргэжэлтэд тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, горитойхон ажал ябуулан юм. Тэднэр Загарайн, Хяагтын, Сэлэнгийн, Мухар-Шэбэрэй аймагуудаар ябажа, ажыхынуудай байдалтай танилсажа, хүнүүдтэй, мэргэжэлтэдтэй хоорондэлһэн байһаа. Мүнөө үедэ хүдөө ажыхыг нэргэн бодхоох хэрэгтэ нүлөөлхэ ямар асуудалнууд түрүүлэн шийдхэгдэхэ ёһотойбди, тэдэнь бэсүүхэдэ юун хэрэгтэйб гэхэһээ эхилхэд, бусадны асуудалнуудта харюу бэдэрэгдэлһэнинь эли юм бээ. Удаан Буряад гүрэнэй хүдөө ажыхын академини эрдэмтэдэй зүблөн дээрэ тус тус үзэмжэдэ хэрэгсэлтэ ёһотойбди.

Тиихэдэ Буряад Республикнай хүдөө ажыхын хүгжэлтэдэ ехэ нүлөөтэй "Гүрэнэй талаһаа агропромшленна үйлдбэриг залан хүтэлбэрлэхэ тухай", "Ветеринарна хангалта тухай" ба "Хүдөө ажыхын ургамалнуудай үрлэн тухай" Хуулинуудыг дары түргэн абабал, найн байгаа гэхэн дурадхал республикын Арадай Хуралда оруулагдан байна. Эдэ Хуулинуудай проекнууд гол түлэб бэлэн болонхой, ээлжээтэ сессинүүдэй үзэмжэдэ табигдахаар хараалагдаһа.

А. НЕЧАЕВ,
Буряад Республикын Арадай Хуралай Экономика политика, байгаалин нооснуудыг хэрэглэхэ, экологи болон худалдаа наймаанай талаар хорооной түрүүлэгшэ.

"Сагаан алтаяа" сэбэрээр суглуулая!

ТҮГЭС БЭЛДЭНХЭЙБДИ

ХОНИШ ОДОЙМНАЙ түхэрэн жэл соо оролдожо хүдэлһэнэй үрэ дунгынь һаядаа согсологдохонь гэшэ. "Сагаан алта" суглуулан абаха харюусалгатай хаһа түргэн сар соо үнгэрэдг кампани гэжэ тоологдогын "bahal зүбтэй". Ушар тиимэһээ бидэ хонидойноо нооһо хайшалха энэ шухала кампанидаа хаһа сар соонь яһала бэлдэжэ, мүнөө түгэс бэлэн болонхойбди.

Энэ жэлэй хабар ехэл хүйтөөр ержэ, зунай түрүүшын июнь һарадашые балай муртэй дулаараад орхибогүй. Иимэ байдал дээрһээ ажыхын хонидой нооһонинь үшоо хоороодүй байһаар. Тиигээдшы шийдхэгдээгүй жэжэ-божо асуудалнууд энэ ажалаа эхилхыемнай хойшонь татана. Тусхайлан хэлэхэд, ламша болон хүрпээгэй зүйлүүд, саахар, тоһон гэхэ мэтэ эдэс хоол худалдагдажа үшоо абтаагүй.

Бэшэ зүйлүүд манда оһөдтэмнай байгаа юм ааб даа. Мяхан, сай, һүн, хилээмэн гэхэ мэтэ зүйлүүдээр ажыхынай хангаха аргатай юм. Бэшэ зүйлүүдтэ мүнэн хэрэгтэй болохо байна бшуу. Тэд тэрэнэшые ойрын эдэ үдэрнүүдтэ шийдхэхэ ёһотойбди.

Байгша оной нооһо хайшалалгада хабаадуулагдаһан хүнүүд түдөөһөгүйгөөр эдэ хоолой зүйлүүдээр хангагдаха үшөө үдэр өхөөр дахин халуун эдэн бэлдэгдэжэ, энэ хүдэлһэндэ ханга үнэрөөр угтахы байна. Тогооһодоор гурбан хүн ажаллахаар табигдаба.

Бидэ мүнөө жэлдэ бүхыдоо 11 мянган толгой хонидой нооһо хайшалжа, дүн хамта 30 гаран тонно гэхэ гү, али толгой бүриһоонь 2,7 килограмм нооһо хайшалжа абахаар түсэблэнбди. Мүнөөдэрэй байдалаар абаад харахада, хонидоймнай нооһонинь яһала һайнаар урһанхай. Хонин бүхэнһөө 3 килограммһаа доошо бэшэ нооһон абаха ёһотой гэжэ һананабди. Юрдоол, энэ хараа зорилгомнай оһөдһоомнай сэхэ дулдыдаха байна ха юм. Шухала энэ кампаниа ямараар үнгэрэгдэлһөө, нооһоо гээлтэ хоролтогүйгөөр, һайн шанартайгаар хайшалжа абаһанһаа манай амжалтын дулдыдаха байһанинь мүн э

эли. Харюусалгатай энэ хаһадаа түгэс бэлдэжэ дүүргэбди гэжэ би дээрэ хэлэе һэм. Хонидой нооһо хайшалдаг пунктнай типовой проектээр баригданхай юм. Энэ жэлдэ бага-сагын заһабарилга хэгдэ. Хото хорёонууд, үүдэнүүд һэльбэн шэнэлэгдээ. Байгша ондо бүхыдоо 48 электро-хайша хүдэлгэгдэхэ юм. Эдэ хайшанууд заһабарилгаданхай. Ондоо тээһээ энэ-тэрэ деталнуудыг, хутага болон гребенкунуудыг балай худалдажа абагагүйбди. Өөһөдтөө байһан нооссээ хэрэглэхбди. Үшоо табан жэл соо хэрэглэхээр ноос манда бии. Хутагануудыг хурсадха тоһионнууд, нооһо тюк болгон багсалха прессүүд бэлэн болгогдонхой. Манда дүрбэн пресс бии юм. Пресс бүхэндэ 2-2 хүбүүд томилогдонхой. Тоһионнуудта хүдэлхэ хүнүүд баһал олдонхой. Нооһоной шанарыг тодорхойлох, урдэ жэлнүүдтэ хүдэлһэн, дүй дүршэлтэй найман классифицигүүд байгша ондо дахинаа ажаллаха байһанаа мэдэнхай.

Хайшалалдаһан нооһоной сөбөр утаһанайнь гарасынь тодорхойлодог лабораторийн хонин ажал хэрэгһээ манай ажыхын экономикын сэхэ дулдыдаха байһанинь ойлгоһотой. Тиимэһээ бидэ, мэргэжэлтэд, хүтэлбэришэд лабораторийн бэсүүхэ ажалда онсо анхаралаа хандуулабди. Эндэ урдандаа баһал хүдэлһэн, зоотехник мэргэжэлтэй 3 хүн ажаллахаар томилогдобо.

Пунктыг даагшаар ажыхын ахамад зоотехник-селекционер Лубсал Санжиевич Хажитов хүдэлхэ байна. Нооһо хайшалалтын үедэ ветеринарна хүдэлмэришэн энэ нарин хиналта хэхэ юм. Тэрэ үбшэлһэн, хайшалагшадай адаһан, пулдаһан, тэмтэлһэн хонидыг аргалхаһаа гадна, пунктыг даагшатай, тоо бүридхэгшэтэй суг хамта шанартань онсо анхаралаа хандуулахаар уягалагдаа.

Шанар тухай хэлээ хадаа, хайшалагша бүхэнэй гарһан хонид амыар амыараа хорёонууд соо отарын хонидой хайшалагдажа дууһатарнь баряатай байдаг. Шанарай түлөө харюусаха уялгатай хүнүүд эдэ

бүлэг хонидыг шалгаха ёһотой.

Хайшалагшадай бүхэндэ согсологдожо хүдэлһэн, эрхим шанартай хайшалһан урмашуулагдаха юм.

Салин түлбэри тухай хэлэхэд, хайшалагдаһан толгой бүхэндэнь нёдоом 800 түхэриг үгтэһэн һаа мүнөө жэлдэ 1000-1200 түлэхөөр зохёонхой Энэмнай болохотой байһана гадна.

Манай ажыхы энэ акционернэ "Улаан-Уды" сэмблн мануфактура" бүлгэмтэй хэлсээ байһана гадна. Манай ажыхы энэ сэдэнтэйгээр абахань гэрээтэ эдэнэртэ тушаангүйгөөр нооһоо хайшаныг худалдажа зохёоһоо баталһан хадаа энэ бүлгэмтэй нооһоо тюк болгон канар мэхээгүүдыг абаһан байнабди.

Түгэсхэлдөө юу хэлэ гэхэдэ, ажыхынай нооһо нэгэнһээ нооһо хайшала кампаниа эхилхэд, ажал долоон хонг соо тэрэ дүүргэхээр хараална.

Манда нарин нооһо үүлтэрһээ гадуур буряад шэрүүбэр нооһоо хонид харуулагдаһан нооһо хайшалжа, толгой бүриһөө дунда зэри зэр 1 килограмм ноо хиргажа абаад, гуталнуудыг дарадан Улаан-Уды фабрикада тэрэнэ тушаа һэсэ болон валенка гуталууду даруулжа абабабди. Тэрэ гадна 600 толгой анһи үүлтэрэй ямаадыг үсхэбэр мүнөө жэлдэ баһал 6 цент нооһо хайшалжа абабабди. Хайшалагша нооһоной килограммынь 20 мянган түхэригөөр гэхэдэнь, Улаан-Удын сэмблн мануфактура үгэбөгүйбди.

В. ХАЛМА

Хорин аймагай хайшалагша хубаарилгын предприниматорэй орго

Зунай бэлшээри зүбөөр хэрэглэе!

ТУНГА НОГООНОЙ ШЭМЭТЭЙДЭ

Жэлэй болоһон буруунууд мүн ээ холын бэлшээридэ туугдан байха юм. Гүүртэ бүхэндэ 40-50 толгой мал тоологдон.

Элһэртэ мүнөө зундаа бүхыдоо 2800 үхэр, морид шахан таргалуулагдаха байна. Энэ холын бэлшээриг хэрэглэхэнь энэ түлөө Гүрэнэй аймаг ахынхидтэ 30 миллион түхэриг мүнөө түлэхөөр хэлсээ баталанхай юм.

Таряананай ажыхынуудай Саяанай эбээл Үргэдэйн хадаа бэлшээридэ 600 толгой адуун хүрэгтэ ябуулаа. Эндэ ахалагша адуушан А. Ж. Именков зунай һарануудан хуасаа соо хүдэлжэ гараха байна. Шэбээтын ба Сухайрын бэлшээринүүдтэ 340 үхэрнүүдһээ бүридэлһэн хоёр

гүүртэ абаһагдаба.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо мүнөө бүхыдоо 270 морин тоологдон. Тэрэ тоодо: Тоорин отделиндэ 120, Зуун-Мориной отделиндэ 70 толгой адуун хүрэг бии. Ушар тиимэһээ Зуун-Мориной отделин адуу морид Элһэрэй, Тоорин отделин адуун хүрэг Ногоон-Хэрээсын бэлшээридэ манан харуулагдахань. Аранга-Толгой гэжэ нэрлэлһэн холын бэлшээридэ залуу бодо малай хоёр гүүртэ зунахаар элһээгдэнхэй.

Харъяануудай хамтын ажыхыда дүн хамтадаа 350 толгой адуун хүрэг тоологдон. Эндэ хонид ахалагша адуушан В. Ж. Сухеевий харуулан дөрө жэл бүхэндэ 30 толгой уулын туша

ногоондо абаһагдажа, атарлан бэлшээгдэнэ.

Таряананай ажыхынуудай Түнхэнэй нэгэдэлэй 192 толгой морид, казахай сагаан толгойто үүлтэрэй 300 бодо мал, Ж. Таряшиновай, Ж. Ошоровой харуулагдаг тугалнуудыг эхэдэнь хүхүүдэн түлжүүдэг хоёр гүүртэнүүдэй үнээд Зантинсанай бэлшээридэ туугдаба.

Таряананай ажыхынуудай "Сибиряк" нэгэдэлэй 500 толгой морид, 440 толгой буруу, хашарагуудай хоёр гүүртэн мал, "Маяк" колхозой 200 толгой адуун хүрэг, "Мир" колхозой 330 морид Элһэрэй бэлшээридэ абаһагдаһан байна. "Восточны Саяны" колхозой 130 толгой адуун хүрэг мүн ээ хадын

бэлшээридэ элһээгдэнхэй.

Зунай бэлшээри зүбөөр хэрэглэхэ, хадын ногооной шэмэтэйдэ баталанаанай, борин илаһанай үшоо элбэгжэ сагта адуу моринойноо хашарагуудайнгаа дүлэнгүүдэйгөө шэнгүү түрүүшан үдэрһөө эхилжэ байса дээшэлүүхэ айхабтар ехэ удха шанартай адуушад айнгаа һаадгүйгөөр хүдэлхыг тэдэнээрэ эдэ зүйлүүдээр, ам домоор ба зуруулаар, харшин түлшигөөр гүйгэд хангаха хэмжээнүүд абаха болоно.

Б. ТОНТ

Түнхэнэй аймагай ажахын управлени ахамад ветеринарна

Буряад Республикын Арадай Хуралай

ТОГТООЛ

"БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ЭКОНОМИКОДО ХАРИИН ОРОНУУДАЙ МҮНГЭ НОМОЛОЛГОНУУДЫЕ ХАБААДУУЛГЫЕ УРМАШУУЛХА ТУХАЙ" ХУУЛИ ТУХАЙ

Буряад Республикын Арадай Хурал иигэжэ тогтооно: "Буряад Республикын экономикадо хариин оронуудай мүнгэ номололгонуудые хабаадуулгые урмашуулха тухай" Буряад Республикын Хуулиие баталан абаха.

Улаан-Үдэ, 1996 оной июнин 20.

Буряад Республикын Арадай Хуралай

ТОГТООЛ

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН 1997 ОНОЙ РЕСПУБЛИКАНСКА БЮДЖЕДЫЕ КАРАЖА ҮЗЭЛГЫН БА БАТАЛАЛГЫН ГУРИМ ТУХАЙ" БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХУУЛИ ТУХАЙ

Буряад Республикын Арадай Хурал иигэжэ тогтооно: "Буряад Республикын 1997 оной республиканска бюджетые каража үзэлгын ба баталалгын гурим тухай" Буряад Республикын Хуулиие Буряад Республикын Президентдэ гараа тунхаглахыень эльгээхэ.

Улаан-Үдэ, 1996 оной июнин 20.

Буряад Республикын Арадай Хуралай

ТОГТООЛ

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН 1996 ОНОЙ РЕСПУБЛИКАНСКА БЮДЖЕТ ТУХАЙ" БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХУУЛИДА КУБИЛААТА, НЭМЭЛТЭНҮҮДЫЕ ОРУУЛХА ТУХАЙ" БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХУУЛИ ТУХАЙ

Буряад Республикын Арадай Хурал иигэжэ тогтооно: "Буряад Республикын 1996 оной республиканска бюджет тухай" Буряад Республикын Хуулида кубилаата, нэмэлтэнүүдые оруулха тухай" Буряад Республикын Хуулиие баталан абаха.

Улаан-Үдэ, 1996 оной июнин 20.

Буряад Республикын Арадай Хуралай

ТОГТООЛ

"БИБЛИОТЕКЭНҮҮДЭЙ АЖАЛ ТУХАЙ" БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХУУЛИН ПРОЕКТ ТУХАЙ

Буряад Республикын Арадай Хурал иигэжэ тогтооно: "Библиотекал хуулин проектые Буряад Республикын Президентдэ, Буряад Республикын Арадай Хуралай комитетүүдтэ, Буряад Республикын Правительствата, Буряад Республикын Институцино Сүүдтэ, Буряад Республикын Верховно Сүүдтэ, Буряад Республикын Дээдын Арбитражна Сүүдтэ, Буряад Республикын Юстициин министерствэдэ, Профсоюзудай советдэ, Буряад Республикын хотонууд, районуудай оорхыдыгоо элбэриилгын зургаануудта дурадхалнууд, ажаглалтануудые эльгээхэ.

Улаан-Үдэ, 1996 оной июнин 20.

УХИБҮҮДЭЙ, эдиршүүлэй, залуушуулай хэрэгүүдээр социальна албаниие эмхидхэлгын болон тэрэнэй ажал ябуулгын асуудалнуудаар Байгал шадархи регионууд хоорондын нэмэл семинарай ажал хаяхан түгэсэбэ. Тус семинар хотын эдиршүүлэй байннай конференц-зал соо үнгэргэгдэхэ гээд мэдээсээ хэмди.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРТЭ пленарна зүблөөн үнгэргэгдөө. Хуралдаанай эхиндэ Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй хорооной түрүүлэгшэ С. В. Мантуров сугларашадые амаршалба. Президиумдэ хэд үнгэргэгдэхэ гээд мэдээсээ хэмди.

Урид Арадай Хуралай Түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Карнышевта үгэ үгтэбэ. Мүнөө сагта зоной байдал хүнэр хүндэ болоо. Зон дотороо баян, үгэстэй гээд илгаржа байна. Хүн бүхэн ажамидарха асуудалда ханаагаа ехээр зобонно.

Залуу үемнай ехэнхидээ дэлгүүрэй харилсаата байдал дэмжэхэ байна. Тиймэйхэ тэдэнэр Б. Н. Ельциниие Россия Федерациин Президентын тушаалда орохые хүсэнэ. Асуулга үнгэргэлгын дүнгүүдээр харахада, юрэнхыдөө залуушуул дээдэ үемнгоо зониие тон ехээр хүндэлдэгшые наа, хараа шэглэлэйнгээ талаар бодолын халааташана.

ХОЁРДОХИ ҮДЭРТӨ сугларашад хоёр секцидэ хубааран, семинараа үргэлжэлүүлбэд. "Эдиршүүлэй болон залуушуулай хуули бусын ябадал, архивалага, наркоманида зориулагдан асуудалнууд, гэр

оной байдалаар харахада, эхэ эсэгшээдхэмжэгүй эдиршүүлэй тоо 1115 хүрэнэ. 1116 үхибүүд хүүгэдэй гэр болон техникескэ мэргэжэлэй училищинуудта үгтэнхэй. Гэр бүлэгүй 10 хүүгэд сооноо гурбадахи үхибүүн бүхэн архиншан, зайгуул, гуйраншан боложо гарана, дүрбэдэхэ үхибүүн бүхэн "түрмын үүдэ нээгшэдэй" тоодо ороно, харин арбадахи үхибүүн бүхэн бөөдээ гэр хүржэ, ами наһаяа хорооно.

Республикын психолого-педагогическа түбэй директор, педагогикын эрдэмэй кандидат И. А. Булыгин хүнтэй сөбөр сэлэмг бодолшоо; этигэл найдалнаа бэсын тамир баһа дулдыдага гэрэн ханамжаараа мэргэжэлтэдтэй хубаалдаба.

Олодон мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдээр саг үргэлжэ дамжуулагдажа байдаг эдиршүүлэй хуули бусын ябадалнуудай голхормо тоо, баримтанууд хуралдаан дээрэ дурдагдаа.

Холын айлан, Америкын Холбооно Штадуудай түлоолэгшэ госпожа Марта Вебб архивалага усадхаха хэрэг мүнөөдэрэй шухала асуудалнуудай нэгэн гээд онсолгон байна. Бэе бэе ааха гэмтэ ябадалнуудай 74 процентны архини шалтагааннаа уламжална гэжэ мэдээсэгдэ.

Залуушуулай хэрэгүүдээр социальна албаниие эмхидхэлгын болон тэрэнэй ажал ябуулгын асуудалнуудаар Байгал шадархи регионууд хоорондын нэмэл семинарай түрүүлшын үдэртэ залуушуул болон эдиршүүлэй гол түлэб яжа психологическа туһаламжа хүргэхэб, залуушуулай хуули бусын ябадалнуудые яжа усадхахаб, тэдэнэй элүүр энхын түдоо оролдохо гэрэн асуудалнуудаар зүблөөн үнгэрэн юм.

бүлэ түсэблэлгын эхи үндэһэнүүд" гэрэн секциие Буряад Республикын Элүүр энхые хамгаалгын министерствын ахамад акушер-гинеколог Т. В. Кашина, Республикын венерологическа диспансерэй ахамад врач С. Д. Тарнуева, неврологическа диспансерэй ахамад врач Г. М. Баранчик гэгшэд хүтэлбэрилбэ.

Хүшэр ушарнуудта залуушуулаа, эдиршүүлдэ болон хүүгэдтэ яагаад ханааеень заважа, туһа хүргэлтэйб? Эндэ психолог мэргэжэлтэдэй гол үүргэ дүүргэхэ байһаниинь эли. Энэ секцидэ 14 элидхэл сугларашадай анхаралда дурдхагдаа.

Хото бүхэндэ заатагүй "найдалгын телефоной" албан зонтобо нята холбоотой байха зэргэтэй гэжэ Санкт-Петербургтаа ерэнэн айлан А. И. Куликов мэдээсэ. Манай Улаан-Үдэ хотодо 4 "найдалгын телефоной" албан байхан аад, мүнөө 1-ниинь үлэнхэй. Телефонээр хэрэгтэй зүбшэлнүүдые абажа, ханаагаа гэгшэлхэ, сөдхжэлээ амаруулахадань иимэ арга ашаг үрэгтэй гэжэ мэргэжэлтэ психологууд хэлсэхэ байна.

Түгэсхэлдэн ехэ зүблөөндэ хабаадагшад айлашадтаа хамта Ивалгын дасанаар ябаа, нийслэл хотоор айналаа бэлэй. Семинарта зүбшэн хэлсэгдэлэн шийдхэбэрилнүүд хэрэг дээрэ бэелүүлэгдэлэй даа.

В. ДАШИНИМАЕВ.

ХЭРЭГ ДЭЭРЭЭ БЭЕЛҮҮЛЭГДЭХЭЙ ДАА

(Байгал шадархи регионууд хоорондын залуушуулай асуудалнуудта зориулагдан семинараа)

ТЮЛЭМ

ИИГЭЖЭ буряад литературы үндэсн хуури табилагдай нэгэн болохо Хоца Намсараев шүлэг соогоо бэшгээн байдаг. Энэ хадаа тон зүб, сээс мэргэн үгэнүүд гээшэ. Үбгэн Хоцын оорын бэшгээн зохёолнууд соо алтанай дуһалнууд аржыса харагдадаг. Жэшээн, "Цыремшиа" гэжэ туужаһаань нэгэ богонихон хэһэг харуулая даа: "Сэдүү Ямаахан хоёрой сэдхэл ханаан байхан һэн; хүн мэхэдэг, хүлэг булгадаг юм гэжэ мэдэдэггүй, үгэ хэлэхэдэ, үгы гэжэ шададаггүй, үе наһан соогоо бүхэ хүхэ, бүхэтэр хажуур барижа, наянда найгажа,

оронһоо хойшо "Милын намгар", "Саран хүхын туужа", "Үлигэрүн дадай", "Рашияну дуһал", "Шэдитэ хүүр" гэхэ мэтэ номууды хуушан монгол хэлэн дээрэ уншадаг һэн. Эгээл тиимэһээ тэрэнэй уран зохёолой хэлэн мүлигдөө бшуу. Мүноо бидэ Хоца Намсараевай шүлэглэмэл зохёолнуудһаа жэһэнүүдые харуулая:

**Тэрэ үеын байдал соо
Тэмгэ таамаг ябаашам,
Тэнэг эндүү олоншье һаа,
Тэмсэл байһаншье магадгүй.**
(“Мишии заяаг”).

**Сэсэн хурса зориг соо
Сэгээн шулуун хайладаг юм.
Уран хурса удха соо
Олоной хүсэн байдаг юм.**

ойлгохоёо болижо, уур сухалайнаа хүсэндэ диилдэн, хутага шүбгэ бариц, ами наһандаа оролсодог байна бшуу. Харин эбтэйгээр хэлсэжэ, хоорондоо үгээс ойлголсобол, эдин тэншун байдалай тогтохонь хэлсээнгүй. Хараал болон хэрүүлэй үндэһөөр дэлхэй дээрэмнай хэды олон дайнууд болоно даа, Энэһэй жэшээнүүдые холо ошонгүй олохоор. Россидахи Чечня, Туркменин аха дүүгэй дайн, Азербайжан Армени хоёрой, Грузи Абхаз хоёрой хоорондохи туладаанууд энэ хэлэһемнай эли тодо гэршэлэнэ. Мүн ажал тухай, ажалша

элрхэйлэнэ. Хүнэй ухаан бодол, абари зан тухай оньһон үгэнүүд буряад арада яаха аргагүй олон юм. “Адаг тэнэг бэсэ магтаха, дунда тэнэг эмээ магтаха”, “Байһан сэсэнһээ ябаһан тэнэг дээрэ”, “Муу хүндэ үгэ бү хэлэ, һохор үхэртэ худаг бү үзүүлэ”, “Мууда магтууланхаар, һайнда хараалһаан дээрэ”, “Өөрынхидэ зүб гэдэг сэсэн зайлуул, хүнэйхиие буруу гэдэг тэнэг зайлуул”, “Тэнэгтэй нэгэдэбэл—тэнэг, тэхэтэй нэгэдэбэл—ямаан”, “Ухаа муутын уурын ехэ, оодон буугай дууниинь ехэ”, “Үндэр хэдын орой хоһон, оодэрхүү хүнэй толгой хоһон”, “Харуу

“...АРАДАЙ СЭСЭН ҮГЭНҮҮД СОО АЛТАНАЙ ДУҢАЛ БАЙДАГ ЮМ...”

наранда шарагдажа, хүнэй тала хараханадн гэрэндэл, хүнэн үнэ аба абаһаар оодолоогүй, туша дүшэ гараһан хойшоо гурба-дүрбэн ямаатай, хоёр хараһа үнэгэй, Аяндын ганса бөрөнһоной аша гүрүн гэхэ юмгу, үе залһаар эрһэн ганса буураһа гүүнэй байһан юм”.

Энэ богонихон бидэ уншажа байхада, талын булагай мэлмэрэн урдажа байһандал мэдэрэл үзэгдэнэ. Тэд юун дээрһээ тинмэ мэдэрэл гүрэнбэ? Хоца Намсараев уһан жороохон буряад хэлэндэ оньһон хошоо үгэнүүдые, ялас гэмэ тодорхойлогонуудые оруулжа, ехэнхи зохёолнуудыа бэшгэдэг байгаа. Тэрэл “Цыремшиа” гэжэ туужаһаань ялас гэмэ, хурса сэсэн образуудые харуулан нэгэ хэдэн жэшээ дээрэ хэлэһэнэйнгээ тэршэ болгон дурдаяа даа: “зунай аяма халуун бусалжа, эһэжэ...”, “һохорые гэгүүһэн, һорогые моорүүлһэн”, “борьбо дээрэ бордойһон”, “халуу хараһын хаяа һахижа, хүйтэ хараһын хүлдэ мүргэжэ”, “хорёоһонь хоһоһохэ”, “урга тудан улайржа”, “баян хүн баатай, барлаг хүн шөөтой”, “абаха, эдихын хойноһоо ама шүдоо хабиржа”, “тэнгэрийн хара барагдаха, хүнэй хара барагдахагүй”, “хүн хүнһөө үлүүдэ хульбэржэ ябаагүй юм, хүлэг дунһаа үлүүдэ жороолжо ябаагүй юм” гэхэ мэтэ болоно.

Үбгэн Хоца гэнтэ байжа байһараа тиимэ сээс мэргэн хэлэтэн болоһоогүй, харин тэрэнэйнгээ түүдөө бүхы наһаа зориулаа юм. Тэрэ бүри эдир залуу наһандаа үзэгтэ

Ажал дээрэ амжуулдаг Арга шадал хурсахан. Арад зондоо харуулдаг Алдар нэрэ үндэрхэн. Мэдэн шадан ябаа һаа, Мэргэн харгы гэрэлтэй. Зорин зохёон шадаа һаа, Зонхой хүсэн эршэтэй. **Һалхяар һайрхан**

**дуулаагүйб,
һанаа зүрхэм даагуужан.
Дэмы һамуу хэлээгүйб,
Дэлхэй тэрэнһем**

таагуужан. (“Зугаа соһоо”). “Арадай сэсэн үгэнүүд соо алтанай дуһал байдаг юм”. Үшоо дахин эдэ үгэнүүдэй зүб байһые гэршэлэе. Ямарһые арадай хамтын ухаан бодол нэгэ хүнэй ухаанһаа яаха аргагүй ехэһые, гүнзэгыһые, үргэһые гэжэ мэдэнбди. Тэдэниие арад бүхэнэй сээс мэргэн оньһон үгэнүүд эди тодо харуулаа. Хүн түрэлтэнэй хэдэн мянган жэлэй туршада һанажа ябаһан хүсэл бодолнууд тэдэнэй оньһон үгэнүүд дотор хадагалаатай байдаг. Тингэжэ арад бүхэн оһодынгоо арадай аман зохёол дотор хэдэн зуугаад жэлэй туршада дуһал дуһалаар суглууһан ажабайдалайнгаа дүй дүршэлые нарип пангинаар абажа ябадаг. Тэдэнэй оньһон үгэнүүд соо амгалан тэншун байдал, эб найрамдалай түлөө гэмсэл, дайнда эсэргүү бодол харуулагдана. Жэшээн, “хараалай үзүүртэ—шуһан, үрээлэй үзүүртэ—гоһон” гэхэ оньһон үгэ абажа хараал даа. Хүнүүд тү, али гүрэнүүд бэс бэсгөөр эбээ таһарай хэрэдэбэл хэзэдэһые амгалан тэншун байдалай тогтохогүйнь мэдэжэ. Тэдэнэр хэрэдэһэндэ дүжэрхэдөө, хэн нэгэе оройдоо

болон залхуу хүнүүд тухай оньһон үгэнүүд буряад арада олон юм. Тингэһыегүй аргагүй ааб даа. Уһар юуб гэхэдэ, хүн гэнгэ энэ дэлхэйдэ түрэхэдөө, ажал хэхэ гэжэ түрэдэг ха юм. “Ажал хэһэн—аманда тоһон, ажалгүй—һуһан—аягада хоһон” гэжэ арад зон дэмы хэлээгүй. “Дуула дуулаһаар сэсэн болохо, дуһа дуһаһаар далай болохо”, “Нойрүргэһэн—һургаалай, нойтон гүдэһэн—хэмжүүрэн”, “Түлээгээ далбилан хахалһан эрэ оодэлхэгүй, богоо обоолон хаяһан эмэ оодэлхэгүй”, “Үгэ үсөөн байбал—үнэтэй, үрһэн хүндэ байбал—үрэтэй”, “Бухын дорохини таһаржа унахые хүлсэжэ, үнэгэн туража үхэбэ” гэхэ мэтэ оньһон үгэнүүд хүн зоной ажалдаа ямараар хандагые харуулаа ха юм даа.

“БОЛОНОННОО ама хүрэ, бууралһаа үгэ дуула” гэжэ манай арад хэлсэдэг. Монгол туургата арадууд гээшэ хэдынһыһые сагта аха захаяа хүндэлэн байһан түүхэтэй. Тинхэдэ тэдэнэр бэсэ паринаар абажа ябадаг, аяг зан дэруухан, үгэ хүүр үсөөнтэй ябадаг байгаа бшуу. Яһагүй хэлэн байһал гэжэ толгойдоо ороһые нурьжэрхихэ ябадал шүүмжэлэгдэдэг һэн. Жэшээ абаад хараал даа. “Ама бардам, ала садан”, “Аманай адмуури—аминаар тэнтэй”, “Аманай муугаар ашатын юроол алдагдаха”, “Зоолэн үгэ—зоохэй шэнги”, “Тураг шубуунай даһи хүндэ, томоотой хүнэй үгэ хүндэ”, “Элжэгые нэхээрнь таниха, эрьюуе үгөөрнь таниха” гэхэ мэтэ оньһон үгэнүүд соо хүнэй хэлэһэй хэды шэнгэн хүсэгэйе

баян үгэтэйһээ доро, харатай сэсэн тэнэгһээ доро”, “Элжэһэн ашуулаха дуратай, эрьюу магтуулаха дуратай” гэхэн оньһон үгэнүүд хүн зоной ухаан бодолдо зориулагдана.

Тэд ухаан бодол гээшэ эрдэмэй хүсөөр олодог һэмнай даа. “Эдээр бэсэ шэмэнхаар, эрдэмээр бэсэ шэмэ” гэжэ үндэр наһатай үбгэд, хүншэд хэлэдэг гээшэ. Мүн лэ баһа “гарай бүхэ ганса хүтэ, сээжын бүхэ сэрэг хүтэ”, “бэхэһээ үгэ гарадаггүй, бэшээшэһээ гарадаг, эхэһээ эрдэмтэй гарадаггүй, эрдэмдэ һурадаг”, “дүримгүй бэшэг байхагүй, дүрөөгүй эмээл байхагүй”, “Золгонгүй танилтай болохогүй, зобонгүй эрдэмтэй болохогүй”, “Сэбэршые һаа, хубсаһан хэрэгтэй, сэсэншые һаа, һургуули хэрэгтэй”, “Эд ехэтэ—доһхон, эрдэм ехэтэ—номгон” гэхэн оньһон үгэнүүд буряад зоной эрдэм һуралсада хэды шэнгэн ехэ анхарал оролдогто гаргадаг байһыень харуулаа.

Бидэ эндэ буряад арадайнгаа алтанай дуһал болохо гансал оньһон үгэнүүдые богонихоһоор харабади. Тэд манай арадай аман зохёолдо ехэ-ехэ үльгэрнүүдэй, түүхэ домогуудай, таабари болон хошоо үгэнүүдэй, онтохон болон дуунуудай хэды олон байһанһынь тооложо барашагүй. Тэдэ зохёолнууд соо хэды ехэ алтанай дуһалнуудай байһанһынь баһал тоолоһогүй. Энэл ха юм даа манай арадай эрээл ехэ баялг. **Дондок БАДЪЖИНИМАЕВ.**

Элбэг МАНЗА ШҮЛЭГЭЙ ШЭ ДЭБТЭРНЭЭ

ОЙЛГОХО БҮРИД
Ойлгохо, мэдэхэ буряад Обоорон ерэхэ асуудал Одоо бүтээгээб гэхэ Олдоод лэ байха алдуу Олон юумэ ойлгоогүй Ошон ябан шаналһан Ордо хүшэр асуудал Олохо харюу ядахан Ото мэдэлшэ хүн Олдохо гү дэлхэйдэ Оюун ухаанай орьёл Одон шэнги холол. Огторгойн олон бурхан Онсолон охи үгыт, Оо, одоо тингээ һаа, Оболзонгүй, мэгдэнгүй оодоржон Оролдожо, онгиргожо.

ЗҮҮДЭН
Үнгэтэ зүүдэн Үзэгдөө хүнээрээ. Тэнгэрийн үүдэн Тайлдаа нээгдээ. Үүдэнэһы саана Тэнгэрийн орон. Үлир хаана— Тэндэ һайхан. Ягаан улаан Сэсэгээ дэлгэн, Ягаашы гоёб Сэсэрлигынь үлгэн. Нарай үхибүүд Тангарна олон, Наартайгаар наадана Нюдэндэ дулаан, Няла хэргэһынь Намай хараад, Бишэн жэлдэ Буухаб гэбэл даа.

ОРОН ХАНГАЙ
Тойроод байһан орон хангайн ордон, Тэбэрнхэ дуран хүрэн эмэ Танай манай гэлтэгүй Таалан үндэнэб газартай энхэр Мүргэхэ шүтэхэ ообо Мүргэнэб буряадаараа бурхадтаа һура Нэгэл амин, нэгэл утаһа Нэгэдүүлэн холбоһон мание үндэһы Орон хангайн оюун баян Олон амитанай, өөһэдымнай на Ородог номдо, Бурхан шажандэ Орон хангай бүгэдэндэ гал

ДАБААН
Гэшхэһэн лэ газартаа, Гэгээн бодол түрэхэ. Алхаһан лэ сагтаа, Алдуу эндүүгээ олохо. Хүн түрэлтэнэй Хуби заяаг, Ухаатай хүнэй Урдахи дабаан.

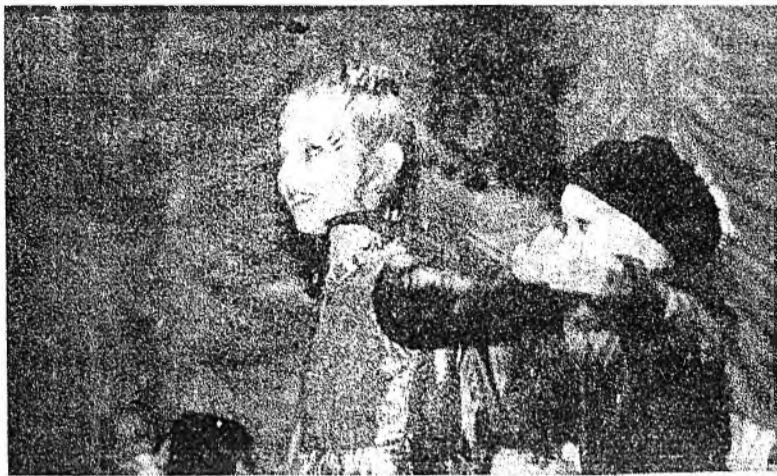
НОЛОНГО
Түргэн бороогой үнгэрэ Тэнгэридэ һолоног тата Хүхэ-ногосон талада Хүүгэд һолоног барья Хүнгэн хөөрхэн басара һолоног-оһор баряда Собхоржо дээгүүрнь наада Согтой даа гэдэнэй доо

Улаан-Удын 49-дэхи хургуулида

Булат Жанчипов

ЗУНАЙНГАА АМАРАНТАДА

Зулгы зунай түлэг соо
Зуулан талаа сэнгүү даа,
Амархынгаа хажуугаар
Ажал хэхэдэ хүжюу даа.

"АЛЯХАН ЗАНТАЙ АЛЯХАН"

Удангүй аймшагтай Абаахай
(Максим Непогодьев) ерэжэ,
арай голтой байхан Аляхые
аргамжална, зобоно.

тухалаа, тэдэниие бэлдээ.
Хүгжэм дуунайнь
аппаратурые Евгений
Борисович Листровой

Хаанаһаашьеб, нэлмэ
барихан, эрэлхэг зоригтой
Боргоһон (Антон Рашик) бии
боложо, зобохон Аляханда

Эдэ багшанарай аша туhaar
энэ зүжэг табигдаа, зурагуудай
выставкэ эмхидхэгдээ гэжэ
тэмдэглэхээр.

Иимэ гоёхон дуу хатартай
хүгжэмтэ зүжэг бэлдэһэн
багшанарые дурдангүй байхын
аргагүй.

Б. ДОРЖИЕВА.
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: "Аляхан
зантай Аляхан - Тая
Повалюхина; хүгжэмтэ зүжэгтэ
хабаадагшад.
М. ШАНТАКОВАЙ фото.

Корней Чуковскийн шүлэглэмэл
онтохоной үйлэ хэрэгүүдтэ
хабаадаһан эдир артистнуудай
элдэб шумуулнууд боложо

Эгээл гоёнууд далитай
эрбээхэйнууд, бусад
шумуулнууд аляхан зантай
Аляхантай найрта уригдажа,

бэлэг сэлэгтэй, дуу хатартай
ерэнэ. Эрбээхэйнуудэй хатан
(Лена Новикова) амаршалгын
дууе зориулана.
Элдэб шумуулнууд (Дима
Кудрявцев, Надя Пронькинова,

ЭДИР БЭШЭЭШЫН ЭХИН ДЭБТЭРНЭЭ...

Пренглаев Захаамнай аймагай эгээн
захын Далахай шютагта ажалша малша
бүлэдэ түрэнэн гэшэ. Түрэлхидэйнгөө сар

интернадай 11-дэхи класс амжалтатайгаар
дүүргэбэ.
Түрэлхи хэлэ, бэшэгтээ, түрэлхингөө ёһо
заншалнуудта һонирхол нэдэбээ үргэжэ, улам

болотороо садаһан, дэбтэрэн
мүнөө гурбан ангуушаднай нэгэ
үдэрэй үдэн хойно арайхан гэжэ
хобхорбод даа.

Тиигэнээр байтарнь, тээ холохон
модон дороһоо баатар Дамбань
баабгайдал бодожо ербэб.
Хоюулан зэргэ хуугай табивад,

БААБГАЙТАЙ
БАРИЛДАҢАН
ТААБАЙ

харажархибад. Моридһоо
хоюулан зэргэ буугаад, гэтэжэ
дүтэлхэдэнь, томо хара баабгай
шоргоолжоной обоо бута

Хэдэн сагай үнгэрхэдэ,
Санжа-Митаб нүхэрнь абиржа
гараһан үндэр модонһоо арай
шамай буугаад, хүн шарайгүй

АРХИИН
АЛДУУГААР...

Алтан шаргал намарай аятай
гоё хаһа, Баянаһай малай, буга,
хандагайн арьбан далантай эгээ
тарган хаһа.

Тиигэнээр байтарнь, тээ холохон
модон дороһоо баатар Дамбань
баабгайдал бодожо ербэб.
Хоюулан зэргэ хуугай табивад,

Энэ үедэ Доржо нагаса
зугадажа гүйхөөшье, буугашье
абахаяа үрдихэгүйгөө мэдээд,
һууридаа байжа үгэбэ.

Энэ үедэ Доржо нагаса
зугадажа гүйхөөшье, буугашье
абахаяа үрдихэгүйгөө мэдээд,
һууридаа байжа үгэбэ.

ЁХОТОН ЗҮЖЭГ БАЙГАА
НЭН

Холхой абын хорёо соо
Хүүгэдэ шагша табилдан,
Даңдаа "буутай", "һэлмэтэй"
"Дайгаа" хэжэ байбал даа.

Энэ үедэ Доржо нагаса
зугадажа гүйхөөшье, буугашье
абахаяа үрдихэгүйгөө мэдээд,
һууридаа байжа үгэбэ.

Энэ үедэ Доржо нагаса
зугадажа гүйхөөшье, буугашье
абахаяа үрдихэгүйгөө мэдээд,
һууридаа байжа үгэбэ.

байгал шадарай нюотагүүдт

Улаан-Үдэдэ, Байгал далайн эрьедэ үнгэргэгдэһэн бөөнэрэй ехэ хуралдаанда хабаадаһан айлшад Бурядайд Эрдемэй түбэй музейдэ орожо, эндэ нээгдэһэн выставкэ хараба. Музейн таһаг соо табигдаһан Буряад ороной бөөнэр, удагануудай XIX-XX зуун жэлнүүдтэ хэрэглэдэг байһан зүйлнүүдые, хубсаһа хунар айлшад ехэтэ һонирхожо, хараба, олон тоото асуудалнуудые һуража абаба.

Музейн директор, түүхын эрдэмэй кандидат Л. В. Лбова айлшадта музейнгээ экспонадуудые харуулхадаа, хэзээ олдоһон, ямар үе сагай

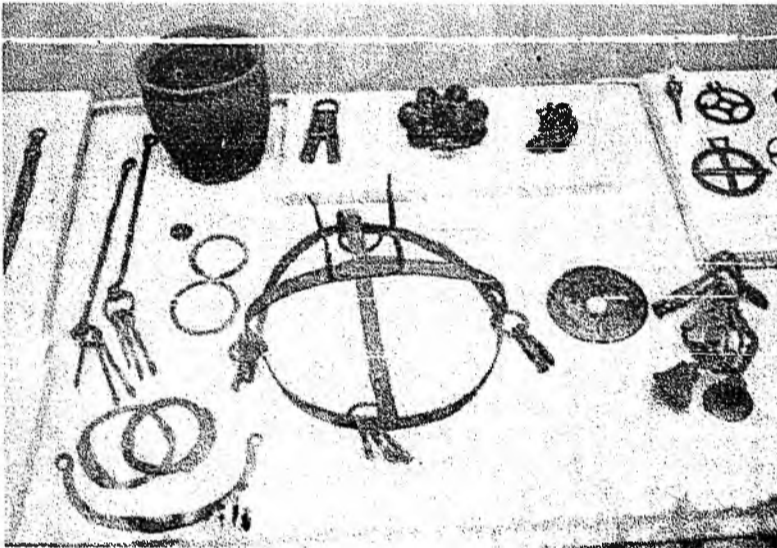
Манай республикын аймагуудай бүхы нюотаг нугануудаар ябажа, малтажа олоһон эдэ хэрэгсэлнүүд бултанаймнай һонирхожо харахада, мэдэжэ абахада, урма зориг бадаруулмаар...

Буряад Республикын Ниитын эрдэмэй институтудай археологуудай газар малтажа олоһон жэбэршэһэн зүйлнүүдые айлшаднай ехэ хүндэтэйдэ тоолон, хаража, кино, фото-зурагуудые буулгана, нүхэд ёһоор хөөрэлдэжэ танилсана.

Музейн таһалга соо республикын бүхы аймагуудта хүрэжэ, олоһон зүйлнүүдэйн

ҺОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ

гэршэнүүд. *бэ гэжэ һонирхолтойгоор хөөрөө. Эртэ урдын зүйлнүүдэй дундаһаа бөөнэр, удагануудай хэрэглэдэг зүүдхэл, зүйлнүүд тухай хөөрөжэ үгэхэдөө, энэ тэрэ олдошонуудай хэзээ, хаанаһаа малтан абтаһые тодоор хөөрөжэ, холын ороноуудһаа ерэнэн айлшадтаа урмашуулаа.

дунда: "Түнхэнэй аймагай Хуурай—һубагай Хара - Болдогто Баян Мандалын обоо бөөгэй хүүр дээрэ 1962 ондо бии болгогдонхой" гээд зураг доронь бэшэгдэнхэй. Мүн Захааминай, Зэдын аймагуудай Далахайн, Санага нюотагуудта Хабарзаанай, Баатар - Хаанай, Юрөөдэ Бүрин - Хаанай

обоонууд 1995 ондо һэргээгдэһэн байна. 1727 ондо ород-хитадай хилэ тогтоохо үедэ һаһа бараһан ород хасагта Баатар - Хаан гэхэн хүндэтэ зиндаа олгогдоһон юм ха. Тиэхэдэ нюотагай хүн зон жэл бүри обоо тахижа, тэрэниие хүндэлдэг болоһон байгаа гэхэн мэдээсэл эндэ ороһон айлшадтай анхарал татана. Музей соо табигдаһан экспонадуудай дунда бөөнэр, удагануудта шүтэжэ, малаар обоо тахилай хэгдэдэг болоһон тухай һонирхолтой суглуулбари олон. Тиэхэдэ Баргажанай аймагай хэдэн нюотагуудаар ябажа, малталга хэхэдэ олоһон зүйлнүүдэйн дунда бөөнэр, удагануудай үмдэдэг хубсаһанай үлэгдэнүүд, зүүдхэлнүүд, мүргэлдөө хэрэглэдэг хутага, гал бадаруулдаг улха, (түмэр) болон жэбэршэһэн бусад хэрэгсэлнүүд тусхай шэл доро табяатай. Энэмнай XIX-XX зуун жэлэй Бурядайд бөөнэр, удагануудай хэрэгсэлнүүдын гээшэ.

Музейн экспонадуудай дунда

манай эртэ урдын эрдэмтэдэй, а я н ш а л а г ш а д а й фольклористнуудай дүрэ зурагтай материалнууд олоной анхарал татана. Тэдэнэй дунда Ази түбиин газарнуудые шэнжэлһэн, хүн зоной ажабайдал тухай бэшэһэн мэдээжэ аяншалагша Г. Н. Потанинай, зүүн зүгэй арадуудые шэнжэлдэг Буряад ороной сууга эрдэмтэн, Зэдын аймагай Доодо-Үшөөтэй нюотага түрөөн Доржи Банзаров, багша, фольклорист, этнограф М. Н. Хангалов (1858-1918) болон бусадтай хэһэн, бүтээһэн олон тоото хүдэлмэритэй танилсахада, һонирхоһоор зүйлнүүд олон хэн.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: түүхын эрдэмэй доктор Т. М. Михайлов Италиһаа ерэнэн айлшадта экспонадуудые тайлбарилна; археологуудай малтажа олоһон бөөнэр, удагануудай хэрэгсэлнүүд.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

СУРХАРБААН СУУРЯАТАНА

Июнь һарын һүүлшын үдэрүүдтэ Усть-Ордын округой сурхарбаан Баяндайда үнгэрбэ. Баруун таладань томо гэгшээр "Росси—манай гэр" гэжэ бэшээтэй томо һайхан стадион соо сугларһан зоной урда округой захиргаанай гулваа А. Батагаев, Баяндайн аймагай захиргаанай гулваа Г. Осипова амаршалгын үгэ хэлээ. Хоёр үдэрэй туршада 6 аймагай спортсменүүд, артистнууд хаба шадалаа, бэлиг шадбарья харуулба.

Бүхэ барилдаан хүн зоной ехэ анхарал татаба. Барилдаанай шангууд хонин, адуун байгаа юм. Хуушанай барилдаашадтай залуу спортсменүүд О. Поляков А. Алексеев (Загата), С. Занданов, А. Маланов (Эхирэд) гэгшэд бэрхээр барилдажа, һайн дүнгүүдые харуулба. Баяндайн аймагай Ользон һууринда мори урилдаан үнгэрөө. 40 гүйгөөшэ хүлэг хабаадажа, шангахан мүрысөөн болоо. Алайрай, Оһын аймагай мори д түрүү һууринуудые эзлэбэ.

Е. ЦЫБЕНОВА.

ХҮНДЭДЭ ХҮРТЭНХЭЙ

ГУША гаран жэл Гүнэй нюотагта хүтэлбэрилхы тушаалда, һүүлэй 22 жэлэй хугасаа соо колхозой түрүүлэгшээр ажалажа ябаһан Батомунко Аюшиевич Цырендашиев һаяхан һаһаһайнгаа амаралтада гараба. Агын округой һулашаг ажахы гэжэ түрүүлээр тоологдодог байһан колхоз Батомунко Цырендашиевай оролдогтоор томо, алишье талаараа атаархамаар болоһон юм.

Үнэн дээрэн тоолоод үзэхэдэ, XIX партсъездын нэрэмжэтэ ажахы алта мүнгөөр ноосэтэй, адууһа малайн ашаг шэмэн барюубшатай байдаг хэн. Амжалта дүнгүүдэ ехэ дэбэргэдэггүй аажамханаар урагнаа дабшад гүнэйнхид ехэ магтаал, шагналуудта хүртөөгүй байжа болохо. Тиибшье юумэн бүтэжэл байна.

Наяд онуудай хугасаа соо ажал үйлэдбэрииншье, ажаһуудалайншье таланууд шалгараад байгаа бэлэй. Батомунко Аюшиевичэй ябуулгаар хоёр дэбхар һургуулиин, интернадайд байшангууд, больницын гэр,

ямаршье заводһоо доротохогүй оньһото түхээрэгэнүүдээр хангаданхай МТМ, гушаад машинын багтаха гараж, холын бэлшээр дээгүүр дангигар буусанууд, тэндэнь хэдэн таһалгатай байранууд, банинууд баригданхай байгаа бэлэй. Хамтын түб һуурин дээрэ хэдэн шэнэ сэхэ уужам үйлсэнүүд зурьгаа гээшэбэ?

Хүн зонойн байдал эли бодо хубилаа. Мүнөө болоод байхада, Гүнэйһэ сэбэр, сэлгээ сэлмэг һуурин Ага нюотагаар үсөөн шахуу болоо гэжэ һаа, эхэ эндүү гарахагүй гэжэ һанагдана. Тиигэжэ колхозой түрүүлэгшэ бата бэхи һуури һуудал түхээржэ абахадаа, ажалаа олһожоруулан хүнгэдхэхэ, ариг сэбэрэй талаар гурим тогтоохо хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулба.

Ерээд онуудай эхээр колхоз, совхозуудые хубилгаха тушаа хуймаан худхалаан боложо, эхйлхэдэнь Батомунко Цырендашиев ажал үйлэдбэриие һандаргахагүйн ба арад зоноо хохидуулахагүйн тула орондогтор тогтонижоһон гуримтай түмэр замай зургаанда хамтаараа орохо ябуулга хэжэ эхилһэн юм.

Тэрэн 1992 ондо зүблэрөөд, ЗабЖД-гэй совхоз болгогдон урдын колхоз хубилгагдаад, задаржа һандаржа забдаһан зарим хүршэ ажахынуудһаа ехээр баришатаа. Харгынхидай ашаар али ехэ туһа абаа гэшэбэ: тоһо түлишэ, машина зэмсэг, барилга, байрын материалнууд, мүнгэ алтаншье бага бэшээр абтажа, гүнэйнхидэй байдал хүшэрлөөгүй.

Эндэ һая Гүнэй нюотагайхид түрүүлэгшын гээ (директорэйнгээ) һаһанай амаралтада гаралгые хүндэтгэйгөөр ёһолон тэмдэглэбэ. Түрэл совхозһоонь, Забайкалийн түмэр замай зургаанһаа, хүршэ ажахынуудһаан болон бусад олон эмхи зургаануудһаа баяр баясхангай дэбтэрнүүд болон бэлэг шагналууд Батомунко Цырендашиевта олоор барюулагдаба, үрэл магтаалай үгэнүүд дамжуулагдаба.

Округой захиргаанай толгойлогшо Болот Аюшиев болон бусад дээдэ зиндаатай дарганар, үетэн нүхэдэнь ехэ халуунаар амаршалан сэдхэһэнь сэлмээн ханааба.

Ц. ГОНГРОВ.

ХАМНИГАД УУПЗАЛГА

Июниин 28-29-нэй үдэр Хэрэн аймагай Манай Тарбалжа нюотагуудаар Орон хамнигадай ёһо занш хэлэнэй, соёлой асуудал эрдэмэй-ажал ябууу конференци үнгэргэгдэбэ.

Энэ хэмжээ ябуулга үнэгэн үүсхэл Агын автоном округто ородоггүй Шэтын областиин буряад угсаа бүлгэм, хэлэ бэшэгэй эрдэмт доктор Д. Г. Дамдинов тэргэ даргаһан байна. ВАРК-ын президент Э. Ч. Чимитдоржиев Шэтын областиин сүлжэе управлениян начальни орлогшо О. Оскардоржиев эмхидхэлэй комитетэй хүтэлбэрилбэ.

Дуларгын аймагай Тугшан, Үеөн нюотагууд, Могойтын аймагай Зуурай, Хара-Шэбэр нюотагуудаар, Акшаагай, Хэрэн аймагай Ононой хамнигад ажаһууууу Эрдэмэй-ажал ябуууу конференцидэ Дуларгын аймагаһаа—100, бусад 2 аймагаһаа—16 түлөөлэгшэ хабаадаба. Конференцидэ мэдээтэй эрдэмтэд Д. Г. Дамдинов, Ж. Тумунов, Ж. Д. Доржиев хамнигадай түүхэ, ёһо занш ажабайдал тухай дэлгэрэл элидхэлнүүдые хэһэн байһа.

Шэтын областиин буряадуудай аман зохиол һайндэртэ зориулагдаба конференци хатар, һаһа түгэсхөө.

("Агинская правда" газетһа)

ФЕСТИВАЛЬ УНГЭРГЭГДӨӨ

Шэхэ хагуушуу бүлгэм бүхэроссин тогтоогдоһоор 70 жэл үнэгэн Энэ ойн баярта зориулагдаба "Трудности преодоления" гэхэн фестиваль июлиин 4-5-най үдэрнүүдтэ Бестужевай нэрэмжэтэ драмын театрай байшан үнгэргэгдөө. Хоёрдохи үдэр Москва хотын "Гэфест" инвалидуудай бүтээһэн выставкэ зоний үзэмэ табигдаһан байна. Фестивальда дэлхэй дээрэ ганса гэжэ тоологдодог мимики и жеста наа харуулаа.

АЯН ЗАМДАА МОРДОБО

Республикын оюутан "Сарма" гэжэ нэрэтэй барилдаанай отрядуудай штабай мэдээлэ отряд хүдэлдэг. Тэдэнэй 7-н поездын провондникуудай болоно. Эдэнэр июниин ажалажа эхилээ.

Июлиин 4-6-най үдэр Камчатка ошохо "Арктика", "Селенга", "Фортуна", "Протон", "Сарма" отрядууд аян замдаа мордобо. Хамтадаа 165 хүн Камчатка ошохо юм гээд оюутан барилгын отрядуудай командир Е. О. Занданов мэдээсэбэ.

В. ДАШИНИН

хаарбаза хүдэлжэ байха.

Хаарбазашан Виктор Николевич Грждановта ажлаарнь хонирхожо, хандаһамнай.

—Би энэ хаарбаза дээрэ 4-дэхи жэлээ хүдэлжэ байнаб. Ажалдаа ехэ дурамайб. Шэнгэн түлшын материал болон салингыемнай таһалдуулангүй үгэдэ юм. Тиймэ байхадань, юун гэжэ голхорхобидаа. 1 үдэр хүдэлөөд, 2

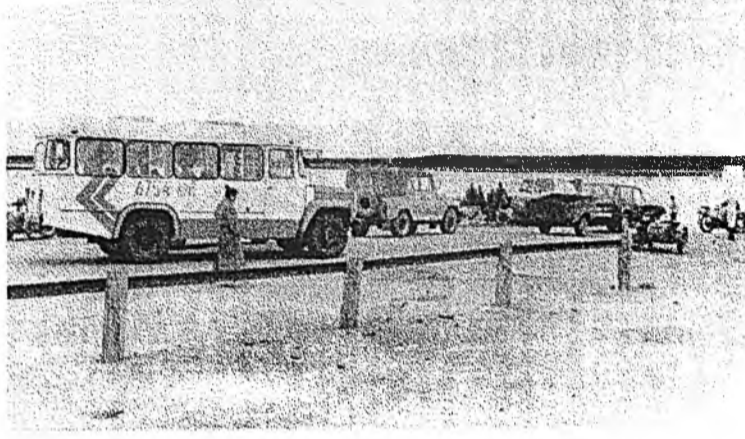
үдэр амардаг гуримтайбди. 400 мянган түхэриг салин абадаг зомди,— гэжэ тэрэ мэдээсэбэ. Бидэ хаарбаза дээрэ гаража, нүгөө эрье хүрэтэрнь талараа бэлэйбди. Эгээл тэрэ үедэ халхин хүдэлжэ, хаарбазамнай туугдан, нүгөө эрьедэ зохёогдоһон тусхай буудалһан уһанай урагдалда абтаад, алад гараа нэмди.

Б.М. БАЛДАНОВ. ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: хаарбазашан В. Н. Гржданов, автомашинууд нарм дээрэ гаража байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БАРГАЖАН ГОЛОЙ ХААРБАЗА ДЭЭРЭ

Байгал далай руу уһаяа гүрэнүүдэй баргажан гол ородог. Тэрэ Сэлэнгэ мүнэнэй удаа гол гэжэ тоологдоно. Баргажанай-Адаг һууринай жуугаар үльгэр домогто болон Баргажан гол уһаяа гүрэнүүдэй туршада эсэгэ Байгал далай руугаа урдана. Эгээл энэ турш хүрөөд, Баргажан голой эрьедэнь гарахаяа һанаа гүрэнэй 8 сагнаа болотор эндэ

Хүүгэдэй зунай амаралта

ХҮХЮУН СЭНГҮҮ ХАНА

Энжэлэй зунай һарануудта бүхыдөө 64 мянган хүүгэд амаралтын болон ажалай лагерьнуудта, ажалгын тусхай санаторинуудта амарха юм. Улаан-Үдэ шадарай элүүржүүлгын 22 лагериин бүхынь бэлэн болгогдоод, хүүгэдые угтан абаба. Улаан-Үдэ аймагуудта 16 лагерь, мүн гансал үдэрын лагерьдые угтан абадаг 430 лагерь, ажалай болон амаралтын 195 лагерь хүдэлнэ. Элүүрые хамгаалгын министерствын эмжэлгээр "Нарин сэмбын мануфактура" АО-гой "Юниочок" лагерьта зүрхэнэй, шуһанай дарасын

үбшэнүүдтэй хүүгэдые эмшэлгын санатори бэлдэгдээ. Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитет "Эдир патриот" гэнэн тусхай халааниие Хүрбэ һууринай ажалай болон амаралтын лагерьта эмхидхэбэ. Гадна ГАП-3 АО-гой захиргаан "Светофор" гэнэн шэнэ лагерь нээхээ бэлдэнхэй. Улаан-Үдэ хотын эрдэм һуралсалай управлени "Юнтур" гэжэ үшөө эмжэлгээр Манай корп.

ШЭНЭ БОЛЬНИЦА

Аргата хадаа аймагай ажадын тосхонуудай нэгэн юм. Эндэ дайнай һүүлээр, 50-яда аргаар больницын шэнэ байшан баригдажа, ашаглалгада үлгэрлэн байгаа. Тэрэ гэнээр бага мүнэнэй саг үнгэрэн ошоо. Он жэлүүдэй ошохо тума саг үлгэрлэжэ заһабарилга хэгдээгүй больницын байшан хуушаржа, хана ханань муудаа, шала болон үлгэрлэнь модон үмхирөө. Ушалтань хуушаран, хура барихаяа болишоо ха юм. Тийн долоон жэлэй саада тээ Буряад Республикын Верховно Советэй депутат ябаһан Аргатын совхозой директор мансаран Цыденжапович Дондупов үүсхэл гаргажа, Хүдөө

ажадын министерствын табиһан мүнэн зөөрөөр 25 хүнэй нэгэн доро аргалуулха больницын шэнэ байшангай торхыень бодхоожо, хушалтыень табиһан байха. Удаань халуун уһаар дулаасуулха түхээрлэгнүүд тодхогдоо, хаяа ханадань штукатурка хэгдээ, шалануудын шэрдэгдээ. Тээ мэндэ тус больницын байшан ашаглалгада тушаагдан толлогдоо. Энэ больницын толмогдохо хэрэгтэ долоон жэлэй хугасаа соо эндэ ахамад врачар хүдэлһэн, мүнөө аймагай түбэй больницын ахамад врачар орлогшо Владимир Аранзеевич

Дондуповай оруулһан хубита ехэ юм гээд хэлэлтэй. Тус больница мүнөө физиокабинеттэй болонхой. Тэндэнь хэрэгтэй түхээрлэгнүүд тодхоогдонхой. Һаян үдэрнүүдтэ рентгенкабинеттэй болохо юм. Республикын Элүүрые хамгаалгын министерство хэрэгтэй түхээрлэгнүүдээр хангахабди гэжэ найдуулан байна. Иигэжэ Аргатын сомоной харьяата хүдөө тосхонуудай, холо ойрын фермэ, гүүртэнүүдэй, таряшадай ажагынуудай гэшүүд шэнэ больницатай болобо гэшээл даа. Г. ОЧИРОВ.

АНГЛИН АЖАЛ ХЭРЭГЭЭР ХОНИРХОО

Россин нотариусуудай бүлэг Англи ошохо, һаяхан өөргөө бусажа ербэ. Энэ делегациин бүлэгтэ манай республикаһаа Кабанскын нотариусай таһагые даагша Людмила Владимировна Чупрынина оролсоһон байгаа юм. Эдэнэр Англида неделин туршада байхадаа, энэ гүрэнэй Юстициин министерствын ажал хэрэгтэй дүтөөр танилсаа, хуули үзэдэг коллеждо хүрөө, хуули ёһо заадаг багшанарай лекци шагнажа гараа. Англида урданай нотариальна хуули аяар 700 жэлэй туршада хэрэглэгдэнэ. Ушар тиймэнээ хуули ёһо хэрэглэдэг эхэ хүрэн гүрэн гэжэ тоологдодог байха юм. Англида болохон хэлсэн үүдэнь юрын болгогдонхой, ута уйжагай болон хойрог ябадал үгы гэжэ манай гүрэнэй нотариусууд болгожо, мэдэжэ бусаа. Д. БАЗАРОВ.

АЯНШАЛГЫН АСУУДАЛААР

Мүнөө зунай ханын болохо, хүн зон аяншалгада гаража эхилбэ. Хүнүүд ганса орон дотороо бэшэ, хариин гүрэнүүдээр олоор аяншалжа эхилэнхэй. Тиймэнээ хүн зоной хариин гүрэнүүдээр аяншалгые эмхидхэдэг фирмэнүүд энэ үедэ сүлөөгүй хүдэлнэ. Аяншалгын бизнесэй асуудалаар "Байгал 2001" гэнэн конференци хэдэн шатаар үнгэрэгдэхөөр хараалагдана. 1-дэхи шатань байгша оной июнь соо үнгэрөө, хариин 2-дохи шатань сентябрь соо болохоор хүдэлдэнэ. Эндэ хариин гүрэнүүдэй мэргэжэлтэ хабаадажа, лекци, семинаруудые үнгэрэгдэхөөр түсэблэнэ. Бизнес-түсэбһөө эхилээд, Аяншалга тухай хуули хүрэтэр элдэб олон асуудалууд конференциин үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Е. ЦЫБЕНОВА.

ЭРЭЛХЭГ ЗОРИГТОЙШУУЛАЙ ХАРГЫГААР

Мухар-Шэбэрэй аймагай үрэгэлтэ һайхан Түгнын тала дайдаар хабарай тарилга түлэг дундаа ябажа байһан үе бэлэй.

Залуухан, 18 гүйсэд хүсөөгүй Дамбажаб колхозойнгоо ори ганса машиные жолоододог хэн. Түмэр түдэгэдэ бэрхэ, дүршэлтэй хүбүүн хажуугаарнь тракторна бригадада хүдэлдэг байгаа.

—Дүүхэйтэн, трактор дороһоо гарал даа,— гэжэ хэлэхыень Дамбажаб дуулаад, "ахаймни хаанаһаа бии болооб" гэжэ гайхаһаар, түр зуура, өөрөөшье мэдэнгүй, ахайнгаа урда зогсожо байба. Тийхэдэ Дамбажаб түрэнэн ганса Цырен-Даша ахатаяа тэбэрлэдэн, үнэн зүрхэнһөө баясаа бэлэй. 1942 оной хабар болоһон энэ ушар хээээшье мартагдахагүй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хатуу шанга тулалдаануудта шалгаржа, Лениний орденээр шагнагдаһан мэргэн буудагша Цырен-Даша Доржиев хэдэн үдэрөөр Буряад ороноо бусажа, эхэ эсэгэтээ, түрэлхидөөрөө, нотагаархинаараа золгоһон байна.

Тийхэдэ Дамбажаб һүүлшынхэе ахатаяа уулзаһан юм. Зүгөөр Цырен-Даша ахын габьяа хэтэ мүнхэдөө нотагай зоной дунда үлэжэ, дүүгэйн хуби заяанда ехэ нүлөө үзүүлээ.

Тэрэ жэлэй намар, ноябрь һарада Дамбажабта сэрэгэй албанда татагдаһан тухай саарһан ерээ хэн.

—Мүнөө һанахадамни, Улаан-Үдэдэ сутларһан хэдэн зуугаад хүбүүдэй хахадыень поездо һуулгаад, баруун-хойто зүг ябуулаа хэн,— гэжэ Дамбажаб Доржиевич дурсан хөөрэнэ.

5-6 хоног ябажа, Говий хото ерэнэн байна. Сибирьһээ ерэнэн сэрэгшэдые энэ хотын ехэ гэгшын заводто абаашаба. Энэ заводто американ "Шиварле" түхэлэй машина хабсарган суглуулжа бүтээдэг байгаа. Манай хүбүүн "Шиварле" машина хабсаралгада 3 недели тухай хүдэлөө. Командирын жолоошодые шэлэжэ эхилбэ. Тэдэнэй тоодо орожо, Дамбажаб "Шиварлегэй" жолоонһон болоо.

—Броневик түхэлэй машинада һуужа, түмэр харгын станци ерээ бэлэйбди. Эндэ ехэ буунуудые тээһэн ута эшелон байба. Нэгэ һула платформо дээрэ зузаан хабтагайнуудар дуты табижа, машинаараа дугы дээгүүр гүйлгэжэ аһабабди. Тийгээд лэ 2-3 сүүдхэ соо кабинаһаа гарангүй, баруун-хойшоо тэгүүлээ нэмди. Ленинград хото хүрөөд буухадаа, "Шиварледэ" прицеп шагтагалжа, миномет-73 гэдэг буу прицеп дээрэн ашаба, кузоваар дүүрэн һомонуудые тээбэ, кабина соо миномедоор буудаха наводнигые һуулгаа хэн. Харгы гэжэ үгы, эхи захигүй намаг налхи соогуур "Шиварле" машинаараа гүйлгэжэ, зуугаад километр ябаа хэн хаб,— гэжэ Дамбажаб Доржиевич хөөрэнэ.

Энэмнай Карелин фронт байгаа. Фронтын сухарилтагүй добтолго боложо, манай сэрэг Мурманска областин газар дайдаар, Баренцын далайн эрье шадарай хотонуудые дайсадһаа сүлөөлһэн түүхэтэй. Эхэ оройнойнгоо хойто хубине немецүүдһээ сүлөөлэлсэн, нотагаймнай хүбүүн "Шиварле" машинаараа гүрэнэй хилэ дабажа, Финлянди, Норвеги хүрэтэр гаража ошоһон байна.

Венгрийн газар дайдаһаа немецүүдые намнажа, манай сэрэгүүд саашаа Австри хүрбэ. 1945 оной апрелин 13-да энэ гүрэнэй ниислэл Венэ хото немецүүдһээ сүлөөлэгдөө бэлэй. Манай нотагай эрэлхэг сэрэгшэ, тэрэ үедэ наводнигой, жолоошһоной үүргые гансаараа дүүргэнээр, Австриһаа Чехословаки хүрэтэр дайлалдаа.

Дайнда ябахада, элдэб ушарнууд болоо бээ. Нэгэти миномедой һомонуудые ашаһан кузов дээрэн гал унашаба. Энээни хараһан жолоошон кузов дээрэ хүрэгжэ гараад, носожо байһан гал газарта шэдэжэ, олон нүхэдөө тэһэрэлгэнээ абаараа бэлэй.

Чехословакиие дайсадһаа сүлөөлһэн манай сэрэгшэдэй добтолго май һарын эхээр захалаа хэн. Нэгэтэ буудалдаанай замхахада, жолоошон Дамбажаб машинынгаа кабина соо ороод һууба. Гэнтэ дүтэхэлэ снаряд тэһэржэ, тэрэнэй түгдэрхэй кабинын оройе сооро сохёод, хүлнүүдэйн хоорондуур оножо, оёорыень сүмэлөөд гарашоо хэн. Буцуухан машинаа ондоо тээшэн абаашажа, нүхэдтоо харуулахадань, хонирхожо, ехэ гайхаа бэлэй.

Чехословакиин газар дайдаар дайладалһаар, Агууехэ Илалтын үдэрые Кенигсберг хотодо утаһан юм. Гурбан жэлдэ гал дүлэн соогуур ябажа, дайгаа дараһан байгаа.

Эмээлтэ хотогор нюргатай, эшэгы сагаан Буряадайнгаа элдин хонгор Хошуур-Үзүүр нотагаа бусажа ерэхэдээ, үнөөхил дүршлэн ажадаа, тракторна бригадын бригадираар 30-аад жэлдэ хүдэлжэ, һанаһангаа амаралтада гараһан юм.

Дамбажаб Доржиевич һанаһангаа нүхэр Рэгзэма Сампиловнагай дүрбэн һайхан үхибүүдые (хоёр басаган, хоёр хүбүүн) айл болгожо, хүл дээрэн гаргаад, олон тоото ашанар, зээнэр, гушанараа хүмүүжүүлэн, ехэ болгожо байдаг. Заншалта ёһоороо Илалтын һайндэрэй үдэр Дамбажаб Доржиевичай шэнэхэн костюмаа үмдэхэдэнь, Чехословаки, Венгри, Австри сүлөөлһэнэй түлөө, "Совет Заполяри сүлөөлһэнэй түлөө" медалинууд, "Шэн зоригтой түлөө", "Дайшалхы габьяагай түлөө" гэхэ мэтэ бусад олон медальнууд үбсүүень шэмэглэдэг.

А.-С. ЦЫДЕНОВ, багша.

Хошуун-Үзүүр һуурин.

ЭЖЭР ХААНДАА МҮРГЭБЭБДИ

Һүүлэй хорёод жэлэй туршада Дабаатын сомоной Эрхирэг, Арбижал, Нохой-Шэбэр, Добо-Ёнхор, Загарай болон бусадшые нютагуудай үбгэд Үдэ мүрэнэй ара талада оршодог Эжэр хаан ууладаа мүргэхэ аргагүй болоһон байгаа...

субботын үдэр Эрхирэг һууринай үбгэдэй үүсхэлээр Эжэр хаанда мүргэл хэжэ, сэдхэл ханаагаа баясуулбабди, энхэ элүүр, амгалан байдалай түлөө мүргэбэбди. Хэрэгнай һайн бүтээ. Амаралтын үдэр Эжэр хаан ууладаа мүргэнэймнай удаа түргэн далитай аадар адхараад абаа.

Н. БУЯНТУЕВ.

Спорт

ШЭНЭ ПРЕЗИДЕНТ ТУШААЛАА ЭЗЭЛБЭ

Зүблэлтэ засагай үедэ спортые мүнгоор хангалга ехэ муу һэн. Спортсменүүд болон тэдэниие хоригшод түлөөһөгүй шахуу хүдэлдэг байгаа. Илалта туйлагшадта хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд үгтөөд лэ дүүрэдэг бэлэй. Харин булигдаһан зоцод хүтэлбэрлхы зургаанууд хатууханаар хандадаг һэн. Тэрэ үедэ олонхи спортсменүүд хилын саанаһаа асарһан гутал хубсаһаа худалдадаг байһан дээрһэнэ, гүрэн турьнгөө дэлгүүрэй экономикоодо ороходо, бусадһаа ехэ дүй дүршэлтэй байшоо...

кубогта хүртэхын түлөө тусхай мүрысөөнүүдые үнгэргэдэг юм. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Буряад Республикын федерациин президентын тушаал эзэлхэ тухай республикын түрүү тренерүүд болон барилдаашадай гуйлтада Баяр Франклинович зүбшөөлөө үгэжэ, үшөө нэгэ "толгойн үбшэнтэй" болобо.

Энэ һая Олимпийскэ бэлэдхэлэй түбэй спортын танхим соо шэнэ Президентын тушаалаа даажэ абалгада зориулагдаһан хэмжээ ябуулга үнгэргэгдэбэ. Тэндэ спортивна эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, тренерүүд, спортсменүүд, олондо мэдээсэл тараадаг хэргэсэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд олоор суглаараа.

Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар Буряад Республикын гүрэнэй комитедэй түрүүлгшын орлогшо Валерий Иванов урда тэһи президент байһан Виктор Кукшиновта баяр хүргөөд, суглааргаһадые Б. Тушемиловтэй танилсуула.

Б. Ф. Тушемилов үгэ хэлэжэдэ, федерацингаа хараа түсэбүүд тухай дэлгэрэнгыгээр хоорэжэ үгөө.

Эндэ мүн лэ эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Бүхэ барилдаагаар Буряад Республикын суглуулагдамал командын старостаар спортын мастер Жамса Ахамажалов һунгагдаба, харин Россин Федерациин спортын габыята

мастер Сергей Замбалов командын капитан болобо. Федерациин гүйсэдхэхы директорэй тушаалда дэбжүүлэгдэһэн Россин габыята тренер Виктор Баймеев нэгэн дуугаар һунгагдаһан байха юм. Тинхэдэ залуу барилдаашан, БГУ-гай физико-математическа факультет дүүргэһиэ, спортын мастер Максим Молонов федерациин секретаряар томилогдоо. Буряад ороной суглуулагдамал командын ахмад тренерээр суута барилдаашан, Буряад Республикын Арадай Хуралай депутат Борис Будаев һунгагдаба. Республикын эдиршүүдэй командын ахалагша тренерэй тушаалда 7-дохи ДЮСШ-гай багша Аркадий Данилов томилогдоо.

Үгэ хэлэһигэд Б. Тушемиловтэ федерациин президент болохоёо зүбшөөһэндэнь баяр хүргэбэ. Буряадай спортын шухала зүйлнүүдэй нэгэн—дүрэ буляалдалгын барилдаан улам бүри хүгжэжэ гэжэ найданабди гээд тэдэ тэмдэглэбэ.

...Һаяхан Буряад Республикын барилдаашадай федераци "Гэсэр" гэхэн зочид буудал соо 2 таһалга эзэлжэ абаад, офис болгобо. Мэдээжэ "Алдас" фирмын спортивна хубсаһа барилдаашадтаа захюулаа. Мүнөө президент Тушемилов Олимпийн наадануудта хабарааһаа бэлдэжэ байһан Россин чемпион Дугар Жамсуев Азийн чемпион Борис Будаев хоёртой холбоотой эмхидхэлэй асуудалнуудые ишидхэжэ байнхай.

В. СЫДЕЕВ.

Ж. А. БАТУЕВ

дуунай хүгжэм найруулаһан Эдэ хүгжэмтэ зохёолнууд композитор оорын маягтайгаар түрэл дайдаг арадые магтан дуулаһан Тэрэ буряад арадай аман зүйндэһэлжэ, хүгжэм найрууланшан зохёохыгоор, толь инаар үргэлжэлүүлэжэ, Батуевай хүгжэмтэ зохёолнууд арад зоной үргэнөөр дэлгэрэнхэй, зүрхынь татаһхай.

Буряадай мэргэжэлтэ хүгжэмэй соёлой үндэһэ һуури табилагшадтай нэгэн, Россин ба Буряадай арадай артист, Яхадай искусствын габыята ажал ябуулагша, Буряадай Гүрэнэй шангай лауреат композитор Жигжит Абидуевич Батуев 81 хүрэжэ ябатараа, июлинь 3-да һаһа бараба.

Ж. А. Батуев 1915 оной августын 12-то Хэжэнгын аймагай Шанаа нотагта түрэнэн юм. Түрэлхйн хүгжэмдэ бэлигтэй байһан тула Улаан-Үдын театрай болон хүгжэмэй училищиде, Свердловскын консерваториде һуража гараа. 1940 онһоо Буряадай Композиторнуудай холбооной, тэрэнэй правленийн гэшүүн, мүн Россин Композиторнуудай холбооной шалгалтын комиссини гэшүүн байгаа. Тэрэ олон жэлдэ багшалһан ба эмхидхэлэй, хүгжэмэй гүйсэдхэхы болон гэгээрүүлгын ехэ ажал ябуулаһан юм. Улаан-Үдэ хотын хүгжэмэй түбэй һургуули, мүн эндэхи хүгжэмэй училищи тологйдог, сэг үргэлжэ залуу хүгжэмшэдтэ дэмжэлгэ үзүүлдэг байһан. Буряадай оперо болон баледэй театрай балетнэ зүжэгүүдэй дирижер, республикын радиогот ба телевизионн буряад арадай инструментүүдэй оркестрэй уран найханай хүтэлбэрлэгшын ба дирижерын байһан юм.

Бэлигтэй композитор Ж. А. Батуев 10 балет, хүгжэмэй комеди байгуулаһан, театральна зүжэгүүдтэ хүгжэм зохёолон, оратори, хоорой сюитэ, 40 гаран симфоническа ба камерна пьесэ, буряад арадай инструментүүдэй болон духовой оркестрүүдэй олон тоото пьесэнуудые, арад зоной дунда дэлгэрһэн 200 гаран

Ж. А. Батуевай "Композитор" гэхэн симфония зохёолын, "Наггин Байра абаралга" ораторинь, "Уянгата дуунуудын" республикын хүгжэмэй оркестрал жасада оронхой, Буряа арадай "Гэсэр" эпосэй уран Балданогой либреттэ "Газарай хүбүүн", "Мунхын" баледүүдын үндэһэн хүгжэм гайхамшагта бүтээһнүүд Тэрэнэй хүгжэмтэ зохёол Гостелерадиогот буряад инструментүүдэй оркестр репертуарта сэг үргэлжэ эрхэ фортепиано болон скрипка гүйсэдхэгдэдэг пьесэнууд хүгжэмэй хүгжэмэй, искусствын һургуулинуудай, искусствын училищин, хүгжэмэй колледжин һурагшан програмуудта оруулагдаһан.

Тэрэ хүгжэмэй искусствын зохёохы габыятай байһан мүн эмхидхэлэй талаар хубитаа оруулаһанайгаар Россин ба Буряадай арадай композитор Жигжит Абидуевич Батуев искусствын габыята ябуулагша гэхэн хүндэтэ зэргэнүүдтэ, Буряадай Гүрэнэй хуртэнхэй, Ленин орденээр, "Хүндэтхэлэй Тэмдэг" хоёр орденээр шагнагдаһан.

Ж. А. Батуевай нэрэ бүтээһэн соёлой болон ороной соёлой түүхэдэ алтан үзүүлдэ бэшгэдэгшэй. Дэлгэр сэдхэгдэһэн эсхэ сээр зангай, ходоодоо туһалха гэжэ оролдожо Жигжит Абидуевич Батуев гэрэлтэ һайхан дурсаһалтэ сэдхэгдэ хэтэдэ үлэхэл.

- Л. В. Потапов, М. И. Семенов, В. К. Агалов, А. Д. Карнаев, Л. Ч. Нимаева, Р. Б. Гармаев, Г. Н. Струбинов, А. М. Майоров, К. И. Базарсадаев, Д. Ц. Дамбаев, А. П. Сахьянова, Г. Б. Шойбаев, Б. О. Цырендэшев, Усович, Г. П. Кулагин, Андреев, С. С. Манжигеев, Абашеев, Д. С. Дугаров, Кунницын, Н. В. Елизаров

Номой таг

БУДДЫН ШАЖАН ТУХАЙ

Л. Ермаковой "Мир китайского буддизма" гэжэ ном 5 мянган хэһэгээр барлагдажа, Санкт-Петербургын "Андреев и сыновья" гэжэ хэблэгдэ гаража байдаг. "Мудрость веков" гэхэн суглууларда нэмэлтэ боложо үгэбэ. Тус ном IV-VI зуун жэлүүдэй богоншон расказууд дээрэ үндэһэлэн бэшгэдэ.

Элистэ хотодо "Эпос" хэблэл "ОМ" гэжэ хизаарлагдаһан харюусалгатай нүхэсэлтэй хамта Геше Ванг Ялын "Драгоценная лестница" гэжэ ном хэблэжэ гаргаба. Энэ номдо зурагууд үгтэнхэй. Англи хэлэнһээ Б. Китниова оршуулжа, ажаглаата болон түгэсэхы үгэнь бэшгэн байһа.

Санкт-Петербургын Чернышевой хэблэгдэ "Ажатаки или Сказание о подвигах Бодхисаттвы" гэхэн ном 5 мянган хэһэгээр гаргагдаба. Анза хэлэнһээ А. Бараников, О. Волкова гэгшэд оршуулаа.

"Земной путь Шакьямуни" гэхэн гаршагтай "Мой Москва хото.

Будда" гэжэ ном Москвагай "Партнер К" ЛТД" гэжэ нэрэтэй хизаарлагдаһан харюусалгатай нүхэсэл хэблэжэ гаргаба. Авторын Дайсаку Икэды. Энэ ном англи хэлэнһээ ород дээрэ оршуулагдаһхай.

Санкт-Петербургын "Андреев и сыновья" гэжэ хэблэгдэ "Наставления Шри Рамани Махарши" гэхэн гаршагтай "Будь тем, кто ты есть!" гэжэ ном 7 мянган хэһэгээр барлагдаа. Суглуулан сорсолборилогшон—Д. Годман. Англи хэлэнһээ ород дээрэ О. Мопилевера оршуулба.

"Тайны тибетской медицины и восточных целителей" гэхэн гаршагтай В. Востоковагай "Белый лама" гэжэ ном Санкт-Петербургын "Каро" хэблэгдэ 150 мянган хэһэгээр хэблэгдэбэ. Энэ ном "Народные целители" гэхэн суглууларда оруулагдаа.

Т. АНДРЕЕВА, Н. КОСЕНКОВА.

Хайрата ахын.—ажалай ветеран Владимир Эрдэнсевич НАЙДАНОВАЙ һаһа бараһан ушараар "Буряад үнэн" һониной хүдэлмэрилгэ манай газетын олонийтын хүдэлмэринин ба мэдээсэлэй таһил даагша байһан В. Э. Токтохоевада, тэрэнэй гэр бүлэдэ, түтүмүүдтэ, дүтын хүнүүдтэ гүнзэгы шаналаа гашуудал мэдүүлнэ.

Буркоопсоюзай правленийн түрүүлгшын орлогшо Сергей Владимирович ФОМИНАЙ гэнтын аюул усада орожо, һаһа бараһан ушараар Буряад Республикын Арадай Хуралай-Промышленна, аграрна сектор экономическа политика бэелүүдгын, баггаалин баялагүүдые ашаалагын, экологиин ба худалдаа наймаанай комитет гэр бүлэдэнь, түрэлхидгэнь, дүтын хүнүүдтэ гүнзэгы шаналаа гашуудалаа мэдүүлнэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Redactor A. L. ANGARXAEV. Редакционно-коллектив: РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ЖНЖНТОВ Б. М. Ж. (харюусалгата секретарь), ГАРМАЕВ Р. Б. (Буряад Республикын Президентын ба Правительствын аппарат), СУИДАРОВ Д. Д. (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые таһил: ДАНШЕВА Г. Х., ДОИДОГОЙ Ц. Ц., ОЧИРОВ С. Д., САМБЯЛОВА Т. В., ПИИЦАЕВ В. Н. (хэблэгэй директор). Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ, Камандаринскийн үйлэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци. Газетэ хэблэгэй 2 хуудаһан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэлэг 3772. Хэблэгдэ тушаагдаһан сэг 17.00. "Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ хэблэгдэ. Директорийн телефон: 2-40-48. Б-0079-дэхэ номертойгоор бүридхэдэ абтанхай. Заказ № 7798. Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюусалгата секретарийн - 2-50-52, секретариатай - 2-62-62, таһагуудые нийслэл - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон һургуулинуудай - 2-60-21, (даагшань), 2-57-42-19; Закаменскда - 30-61. "Бурятия" хэблэгэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтерн - 2-23-67, вахта - 2-35-95.